

JAMA PIHALNIK NAD PODTURNOM

Jama Pihalnik se odpira na vzhodnem pobočju Roga, ki se strmo dviga nad dolino potoka Črmošnjica.

Rog je najboljše in najvišje gorovje na obodu Novomeške kotline. To je splet širokih planotastih slemen z vodilno dinarsko orografsko smerjo in vmesnih obsežnih suhih dolin in podolij. Celotna planota je zgrajena iz apnenca, pomembnejše plasti rdečkaste prsti in glin se nahajajo le v podoljih, kjer na debelo prekrivajo površje.

Rog, kot tudi sosednji kraški masivi Ilova, Velika gora in Kočevsko pogorje, pripada globokemu krasu. To je masiv z mnogo padavin, a brez površinskih vod.

Celotno področje centralnega in severovzhodnega Roga, od Kočevskega polja do doline Črmošnjice, drenirajo številni kraški izviri, ki se vrstijo pod strmim severovzhodnim pobočjem Roga, od Kočevskih Poljan pa vse tja do Krke. Največja med njimi, izvir Radeščice in Obrh, sta zajeta za vodovod.

Vode, ki ponikujejo v Željnskih jamah na Kočevskem polju, se pojavljajo znova v močnem izviru Radeščice pri Podturnu. S sabo so v kraško podzemlje nosile velike količine premogovega prahu iz rudniške separacije pri Kočevju. Izvir Radeščice je bil vedno čist, le ob deževju se je nekoliko skalil. Februarja 1963. leta je po naliivu izbruhnila prav črna voda, ker je s sabo prinesla premogov prah. Desetine let je bilo potrebno, da je ta prah s podzemnimi vodami prodril pod masivom Roga in izbruhnil v izviru Radeščice.

Opis jame

Vhod v jamo se nahaja takoj ob cesti, ki vodi iz Podturna proti Podstenicam, oziroma naprej proti Kočevju. Vhod se je po vsej verjetnosti odprl pri gradnji te gozdne ceste, ker se ravno ob njej vrstijo še tri brezna, nekoliko višje od Pihalnika. Vsa imajo vhode takoj ob cesti, zato lahko sklepamo, da so ti vhodi sekundarnega nastanka.

Po 8 metrski stopničasti stopnji se spustimo v dvorano, kjer lahko občudujemo vse lepote kraškega podzemlja. Predvsem to velja za sklepni rov v dnu dvorane (t. 2-3) in rov, ki se nadaljuje v smeri dvorane, to je 145° SE (t. 2-4).

Prehod iz zgornje v srednjo etažo je mogoč po več poteh, najbolj varen pa je prehod skozi lijak, takoj za točko 2, kjer se spustimo 20 m niže v srednjo dvorano. Pri tem delno plezamo po velikanskem sigovem slapu, ki tvori celotno zahodno steno dvorane. Pri t. 6 je manjša kotanja vode, ki jo nenehno polni kapnica, ki priteče nekje visoko s stropa. Iz kotanje izteka potoček, ki se takoj izgubi v manjšo rupo v steni. Ponovno se pojavi nekoliko nižje in po krajši poti ponovno izgine v južnem dnu dvorane.

Tla v dvorani so prekrita z velikimi sigovimi kopami, med njimi so tudi manjše ponvice, dno je pogobljeno proti južni strani, kjer je tudi prehod v spodnje dele jame. Sprva pridemo v manjšo dvorano, ki je nekoliko zakapana, tla se strmo spuščajo, delno so zasigana, delno pa prekrita z ilovico.

Ko se na dnu ustavimo na manjšem platoju, se odpre pogled na velikansko dvorano, ki se strmo spušča še 44 m globoko. Na platoju se ponovno pojavi potoček, ki teče naprej po strmini in v dnu jame izginja v 1 m globok lijak. Po celi strmini (t. 8-9) je apnenčeva skalna podlaga prekrita s tankim slojem fine avtohtone ilovice, ki je produkt korozijskega procesa prepevanja apnenca.

Ko se 105 m pod vhomom spustimo na dno jame, stopimo na debeli sloj naplavljenega ilovice. Ob steni sta dva požiralnika, na debelo obložena z ilovico. Tu se pojavlja stoječa voda, ki prihaja skozi požiralnika. Okrog njih je ilovica svetlejša, mokra in spolzka. Ker je

drugod ilovica temnejša, suha in nekoliko zapokana, na njej pa so odlično vidni sledovi ekzkurzij JK Novo mesto iz 60-tih let, sklepamo, da voda poplavlja le dele okoli požiralnika.

Ker je dno Pihalnika v višini doline Črmošnjice, oz. izvira Radeščice, ki je le 1 km stran, je možno, da se v Pihalniku javlja bodisi podtalna voda Črmošnjice ali pa narasle podzemne vode Roga, ki jih obrobni izviri ne morejo izbruhniti.

Na zahodni steni se med podornimi skalami odpira vhod v rov, ki vodi navzgor. Rov je raziskan le v dolžini 30 m, se pa nadaljuje. Na tleh so v rovu podorni bloki skalovja, kapnice in jamskih okraskov pa ni. To je zelo perspektivno nadaljevanje, kajti rov je obrnjen v notranjost roškega masiva.

Tudi trije velikanski kamini, ki se odpirajo na desni strani spodnje dvorane, lahko pripeljejo v nove prostore zgornje etaže. Ker se ne dvigajo navpično, temveč poševno (isti naklon kot spodnja dvorana, -73°), bi jih bilo možno preplezati.

Biološki material

V zgornji etaži smo nabrali tudi nekaj bioloških vzorcev:

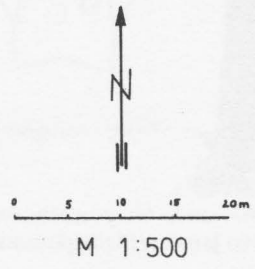
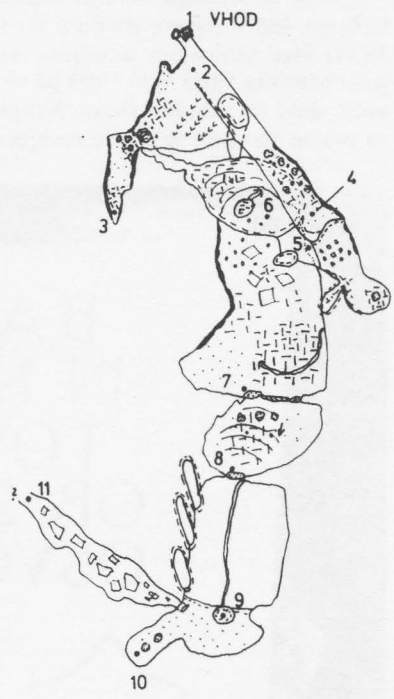
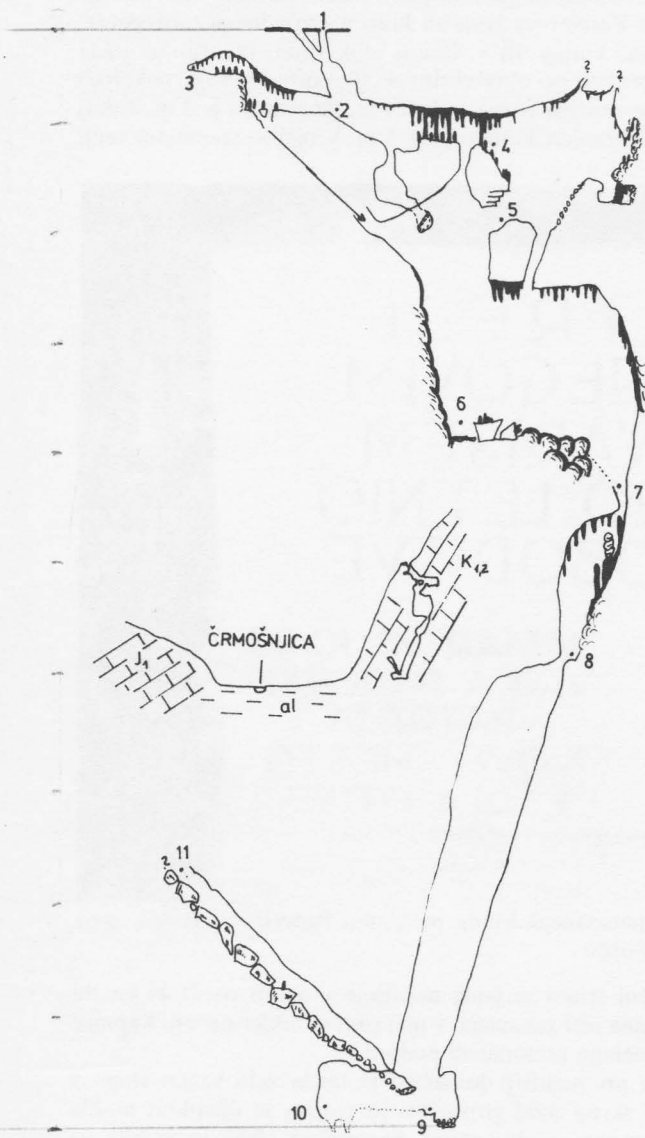
1. *Troglophylus* – jamska kobilica (t. 2)
2. *Triphosa sabaduiata* – metuljček (t. 2)
3. *Leptodirus* – hrošček drobnovratnik (t. 3)
4. *Niphargus* – postranica (t. 3 in 5)
5. *Titanetes albus* – jamska mokrica (t. 5)
6. *Acherosoma* – jamska stonoga (t. 5)
7. V rovu pri t. 3 je velika kopa gvana. Drugod gvana nismo opazili, pomeni, da je le-ta del jame bivališče netopirjev.

SUMMARY

Borivoj Ladišič

THE CAVE PIHALNIK

The cave Pihalnik is situated in the eastern slope of the mountain range Rog. The bottom of the cave is on the same level as the valley of the brook Črmošnjica. On the bottom there is a thic sediment of clay, where sometimes appears stagnant water, the source of which is not established. This are either underground waters from the hinterland of Rog. The cave system has not been investigated in the whole yet.

PIHALNIK 2577

RISAL: LADIŠIĆ BORIVOJ
15.04.1982